

**PARLAMENTARNI ODBOR EVROPSKE UNIJE I CRNE GORE
ZA STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJE (POSP)**

Jedanaesti sastanak
16-17. decembar 2015. god.
Strazbur

DEKLARACIJA I PREPORUKE

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore održao je jedanaesti sastanak 16. i 17. decembra 2015. godine u Strazburu, pod zajedničkim predšedavanjem g. Ranka KRIVOKAPIĆA, predšednika Skupštine Crne Gore, predšedavajućeg delegacije Skupštine Crne Gore i gđe Anelize DODS, predšedavajuće delegacije Evropskog parlamenta.

Na sastanku su razmijenjena mišljenja:

- Gdina Nikolasa ŠMITA, ministra rada, zapošljavanja i socijalne i solidarne ekonomije, u ime luksemburškog predšedavanja Savjetom;
- Ambasadora Ivana LEKOVIĆA, šefa Misije Crne Gore pri EU, u ime Vlade Crne Gore;
- Gdina Dirka LANGEA, rukovodioca Jedinice za Crnu Goru u Generalnom direktoratu za sušedstvo i pregovore o proširenju, u ime Evropske komisije.

Odbor se bavio sljedećim temama:

- trenutnim stanjem pristupnih pregovora i odnosa između Evropske unije i Crne Gore;
- nedavnim protestima održanim u Podgorici;
- vladavinom prava, uključujući izbornu zakonodavstvo;
- zaštitom osnovnih ljudskih prava i sloboda;
- održivim razvojem i zaštitom životne sredine;
- fiskalnom politikom, uključujući izbjegavanje plaćanja poreza na globalnom i na nacionalnom nivou.

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje, u skladu sa članom 3 Poslovnika i članom 125 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Crne Gore, upućuje sljedeću Deklaraciju i preporuke Savjetu za stabilizaciju i pridruživanje i institucijama u Crnoj Gori i Evropskoj uniji:

1. Pozdravlja napredak Crne Gore u pregovorima o pristupanju, gde je otvoreno dvadeset od ukupno trideset i tri pregovaračka poglavlja, od kojih su dva privremeno zatvorena; poziva sve aktere da nastave i da jačaju napore u pravcu efikasnog sprovođenja dogovorenih reformi i akcionih planova, posebno što se tiče pravosuđa, tužilaštva i postizanja konkretnih rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala;
2. Poziva sve političke snage da se uključe u održivi dijalog i konstruktivnu saradnju, posebno u Skupštini; pozdravlja sastanak predšednika političkih stranaka koji su preuzeli na sebe odgovornost za uspješan završetak ovog procesa; pozdravlja rad Radne grupe parlamentarnog dijaloga i nadležnih državnih institucija u vezi sa pripremom za izbore; smatra da je od suštinskog značaja za dobro funkcionisanje demokratije da se svaki oblik protesta odvija mirno i u skladu sa važećim zakonima; izražava zabrinutost zbog incidenata prekomjerne upotrebe sile od strane policije tokom oktobarskih protesta u Podgorici i poziva na nezavisne i temeljne istrage za privođenje počinitelaca pravdi i naglašava potrebu za boljom saradnjom tužilaštva i policije u vezi sa istim;
3. Pozivajući se na prethodne sastanke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje i ranije usvojene preporuke, izražava očekivanje da će pravosudni epilog afere "Snimak" biti zaključen prije narednih parlamentarnih izbora; poziva Vladu da u potpunosti implementira novo izborno zakonodavstvo i naglašava da svi budući izbori treba da se održavaju u skladu sa novim zakonom; poziva vlasti da podstiču NVO da aktivno učestvuju u praćenju cjelokupnog izbornog procesa, tako što će imati svoje posmatrače u svim organima za sprovođenje izbora; poziva na poboljšanje svih drugih aspekata izbornog procesa, naročito kako bi se svim političkim strankama osigurao pravičan pristup javnim medijima, kako bi se izgradilo puno povjerenje u izbore; navodi da je potrebno dodatno ojačati Državnu izbornu komisiju;
4. Pozdravlja činjenicu da Skupština Crne Gore nastavlja da pokazuje visok nivo transparentnosti i da je usvojila Etički kodeks; međutim, poziva na dodatna poboljšanja u pogledu obaveza poslanika da podnesu izjavu o privatnim interesima, zastarjelosti, i raspona kazni koje se primjenjuju; podstiče Skupštinu da poboljša model praćenja zaključaka i preporuka usvojenih na plenarnom zasijedanju kao i na kontrolnim saslušanjima; poziva Skupštinu da nastavi da poboljšava svoje administrativne i proceduralne kapacitete;
5. Primećuje sa zadovoljstvom pozitivne zakonske promjene usmjerene protiv korupcije, međutim, poziva na bolju zaštitu zviždača i na sistematsku primjenu ovlašćenja za privremeno i trajno oduzimanje imovine stečene kriminalom; navodi da je korupcija i dalje ključni uzrok zabrinutosti slabeći povjerenje građana u ključne državne institucije; ponavlja svoju zabrinutost u pogledu niskog nivoa povjerenja javnosti u pravosudni sistem zbog osećaja nekažnjivosti visokih zvaničnika; snažno podržava preporuke GRECO-a vezane za sprječavanje korupcije u odnosu na poslanike, sudije i tužioce u Crnoj Gori; poziva na povećanje sredstava i političke podrške za nedavno osnovano Specijalno tužilaštvo za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, kako bi mu se omogućilo da efikasno ispuni svoj mandat; poziva tužilaštvo da pomno istraži aferu "Telekom" i sarađuje sa američkim nadležnim organima u rješavanju navodne korupcije;
6. Iskazuje zabrinutost zbog nedostatka pravičnog sudskog epiloga kada su u pitanju slučajevi ratnih zločina, ukazuje na potrebu sagledavanja mogućnosti ponovnog procesuiranja od strane Tužilaštva, kao i jačanja kadrovskog kapaciteta ove institucije; poziva Evropsku komisiju da podrži projekat osnivanja Centra za istraživanje i dokumentaciju ratnih zločina kako bi se ostvario Zaključak Skupštine Crne Gore;
7. Podstiče Vladu da sprovodi održive ekonomske reforme i pravila fer konkurencije; podržava fokus Vlade na borbu protiv velikog neformalnog sektora, posebno rad Komisije za suzbijanje sive ekonomije; konstatuje sa zadovoljstvom povećan rast realnog BDP-a; podstiče Vladu da ubrza svoj rad u rješavanju ključnih izazova

Crne Gore u oblastima politike zapošljavanja, socijalne inkluzije i smanjenja siromaštva; podstiče nadležne državne organe, organe lokalne uprave i NVO na socijalno preduzetništvo; insistira na potrebi efikasne borbe protiv utaje poreza i agresivnog izbjegavanja poreza i jačanja kapaciteta Poreske uprave; poziva Crnu Goru da u potpunosti ispoštuje "Kodeks ponašanja u oporezivanju poslovne aktivnosti" usmjeren na ukidanje štetnih poreskih mjera i da sarađuje sa zemljama EU u prekograničnoj borbi protiv utaje poreza i agresivnog izbjegavanja poreza;

8. Pozdravlja održavanje treće Parade ponosa u Podgorici 13. decembra 2015. godine i izražava očekivanje da će naredne godine biti održana najavljena parada u Nikšiću, koja je zabranjena tri puta tokom jedne godine; podstiče nadležne organe da nastave i povećaju napore za zaštitu prava LGBTI populacije i osiguraju slobodu okupljanja; smatra da je neophodno da Vlada Crne Gore i nadležni organi u Nikšiću predstave akcioni plan sa konkretnom strategijom koja navodi u glavnim crtama na koji način će se u budućnosti omogućiti LGBT zajednici da uživa svoje temeljno pravo na slobodu okupljanja; ponavlja značaj preduzimanja odlučnih koraka u izgradnji inkluzivne i gostoprimljive kulture prema različitim oblicima seksualnog i rodnog identiteta, počevši od obrazovnog sistema;

9. Pozdravlja usvajanje izmjena i dopuna Zakona o rodnoj ravnopravnosti; poziva na nastavak i ubrzanje napretka u oblasti rodne ravnopravnosti unapređivanjem političkih, socijalnih i ekonomskih prava žena i ubrzanje napora u borbi protiv rodno zasnovanog nasilja obezbjeđujući efikasne mehanizme izvještavanja, podrške i zaštite za žrtve, kao i efikasnu primjenu zakona i sudskih odgovora; naglašava važnost povećanja zastupljenosti žena u politici na narednim izborima; podstiče nadležne organe i političke subjekte da na odgovornim mjestima odlučivanja biraju više žena nego što je to bila praksa do sada;

10. Pozdravlja nedavne napore da javne zgrade budu prilagođene osobama s invaliditetom, a posebno prilagođavanje zgrade Skupštine; sa zabrinutošću izražava žaljenje što većina javnih zgrada još nije dostupna osobama sa invaliditetom, uključujući i prioritetne objekte, uprkos opredjeljenjima Vlade da se situacija promijeni; poziva na jasna podzakonska akta za Zakon o visokom obrazovanju, u kojima bi se detaljnije definisalo kako načelo afirmativne akcije treba djelotvorno primijeniti na studente sa invaliditetom; poziva državne organe da poštuju Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom na način što će prihvatiti obavezu zapošljavanja invalidnih lica po kvotnom sistemu;

11. Pozdravlja inicijalni napredak ostvaren u prethodnom periodu i poziva na nastavak napora za rješavanje nepovoljne situacije romske zajednice, naročito u oblastima zapošljavanja, stanovanja, zdravstva i obrazovanja; navodi da posebnu pažnju treba posvetiti pružanju podrške osnaživanju Romkinja i zaštiti Romkinja od bilo kakvog oblika nasilja i eksploatacije;

12. Pozdravlja uspostavljanje pravnog i institucionalnog okvira za borbu protiv trgovine ljudima, uključujući i specijalizovanu jedinicu policije; poziva na dodatne napore usmjerene na ranu identifikaciju žrtava i odgovor na njihove potrebe, veću ukupnu svijest nadležnih organa i sveobuhvatnije poimanje međunarodnih i EU pravnih pojmova koji se odnose na isto;

13. Ostaje zabrinut za slobodu medija u Crnoj Gori; poziva na hitno praćenje preporuka Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima; ponovo naglašava punu podršku radu Komisije; prljava kampanja nekih tabloida protiv istaknutih aktivista civilnog društva i političara pokazuje da nadležni organi ne sprovode pravilno Zakon o medijima i da samoregulacija ne funkcioniše adekvatno; ističe značaj nastavka rada na jačanju medijske samo-regulacije; navodi da Crna Gora treba da odredi kao prioritet uređivačku nezavisnost RTCG-a, jer javni servis koji dobro funkcioniše i istinski je ne-

zavisan predstavlja ključni aspekt medijskog pluralizma i demokratije; pozdravlja usvajanje Etičkog kodeksa medija, koji je pripremljen u saradnji s OEBS-om i izražava žaljenje što ga mediji generalno ne poštuju; naglašava da dijalog o poboljšanju etičkih standarda u izvještavanju treba da se nastavi; smatra da je od suštinskog značaja da Crna Gora stvori okruženje u kojem novinari i aktivisti nevladinih organizacija mogu da rade bez straha od odmazde;

14. Podstiče vlasti da rade na strategijama za profesionalni razvoj državne službe, zasnovan na principima zasluge, depolitizacije, odgovornosti i transparentnosti; podstiče na veću zastupljenost etničkih manjina u zapošljavanju u javnom sektoru, uključujući policiju i pravosuđe; podstiče Skupštinu da poštuje zastupljenost etničkih manjina prilikom imenovanja državnih funkcionera.

15. Pozdravlja preduzimanje prvih važnih koraka ka očuvanju ulcinske Solane; poziva Vladu da nastavi i poveća napore usmjerene na garantovanje nacionalne i međunarodne zaštite tog područja; podržava napore Vlade da pronađe dugoročno rješenje kojim će se garantovati održiva zaštita životne sredine jedinstvenog ekosistema i prepoznati funkcionisanje solane kao jedan od najboljih primjera sinergije između ekonomskog razvoja i zaštite životne sredine, jer samo funkcionalna Solana može da pruži prirodni servis za milione ptica svake godine;

16. Pozdravlja ishod Bečke konferencije lidera EU i Zapadnog Balkana koja je organizovana u sklopu "Berlinskog procesa", kao i nedavno usvajanje IPA 2015 paketa koji uključuje finansiranje dva važna infrastrukturna projekta: Transbalkanskog koridora za prenos električne energije: električna mreža u Crnoj Gori i Produženja koridora Orijent (Bliski Istok)/istočni Mediteran: elektrifikovana željeznička interkonekcija između Luke Bar i granice sa Srbijom na Vrbnici; izražava podršku za Forum organizacija civilnog društva Zapadnog Balkana, koji se sastao paralelno sa samitom lidera kako bi dao niz preporuka; poziva na adekvatno praćenje prije konferencije u Parizu 2016. godine; izražava mišljenje da će dodavanje parlamentarne dimenzije "Berlinskom procesu" obogatiti diskusije i ojačati parlamentarni nadzor nad procesom proširenja; ponovo naglašava pozitivnu ulogu Crne Gore u razvijanju regionalne saradnje i unapređivanju dobrosusjedskih odnosa, između ostalog i zaključivanjem sporazuma o granici; pozdravlja vanjsku politiku Crne Gore, uključujući potpunu usklađenost sa izjavama i stavovima u okviru ZVBP EU već četvrtu godinu za redom.